Ketabton.com

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

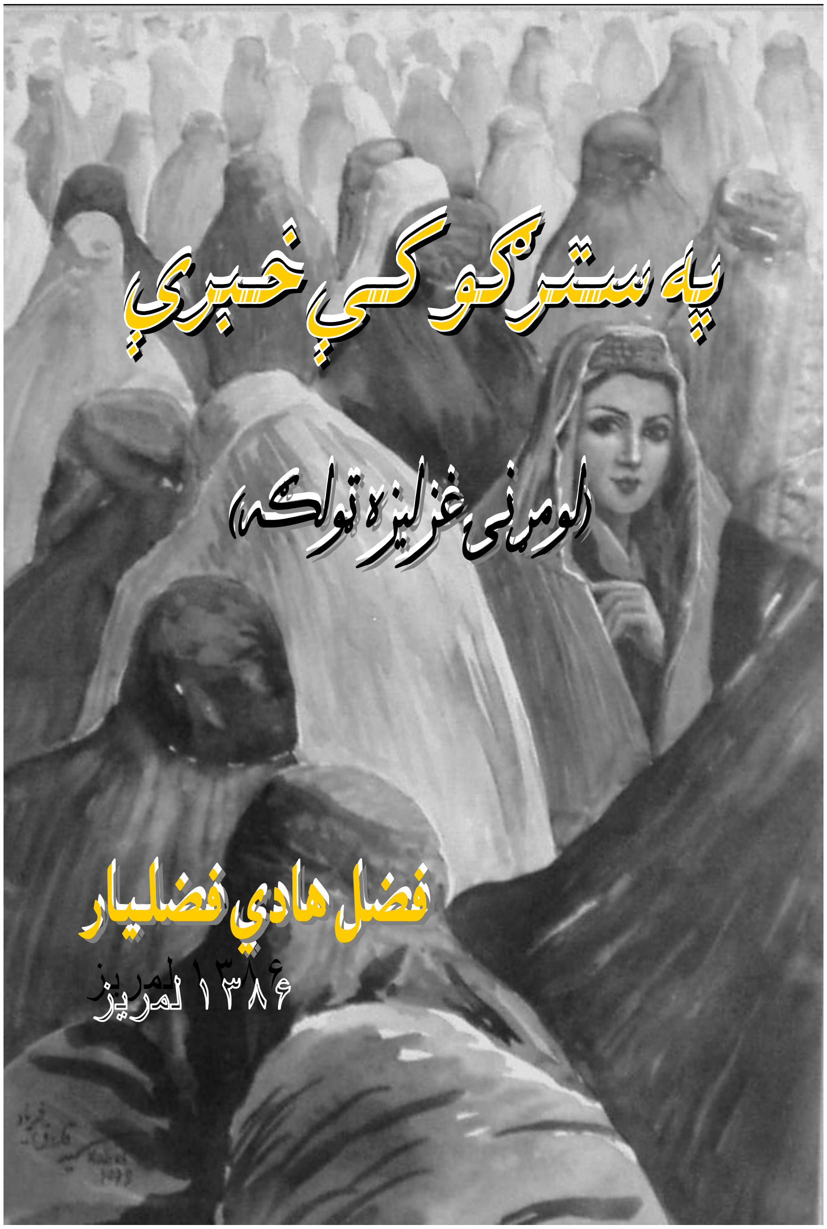

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په انټرنېټ کې په لیکه کوونکی :

سمسور حبیبي

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالــۍ

دا کتاب هغو دوو ګرانو او زړه ته راتېرو ګلانو ته ډالۍ کوم، چې د يوه يې زه د احسان پوروړی يم او د بل مې ټول پښتون قام:

۱- د هېواد ستر او پياوړي ليکوال ، شاعر، څېړونکي، ژبپوه او روحاني شخصيت

استاد محمداصف صميم

تـه

۲- هغه چاته چې دا هر څه يې په ما وليکل خو....

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړني:

د کتاب نوم: په سترګو کې خبرې
شاعر: فضل هادي (فضليار)
خپرونکی: مومند خپرندويه ټولنه
کمپوزګر: محمد حسيب (انوري)
ډيزاينګر: نجيب الله (نايل)
د پښتې او انځورونو ډيزاين: لمر (ککړکی)
د چاپ زيار: شريف الله (ناصري)
د چاپ شمېر: ۲۰۰۰ ټوکه
د چاپ کال: ۱۳۸۶ لمريز

د فضليار لومړنۍ غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګران فضليار

غزليز نوښتونه

ځيني خلك په دې عقيده ښكاري، چې خپل كلتور او مقدساتو ته سپكاوى او يا ستغې سپورې په ادب كې بغاوت دى، او په دې ډېر خوښ وي، چې د باغي شاعر او ليكوال په نوم وپېژندل شي. حال دا چې د ادب ژبه د هنر ده، او هنر له ښكلا پرته بل انځور نه لري. په سپكو او سپورو كې به جذبه وي، خو هيڅكله ورته فن ويلى نه شو، او نه ښكلاييز ارزښت لري. دغه ډول شعرونه په اصل كې له فكري او ايډيالوژيكي ستونزو نه زېږېدلي ښكاري، او ادبي بغاوت نه دى.

شاعرانه بغاوت به هم له ښكلا او هم له هنره ډك وي. د بېلګې په ډول د شيخ متي بابا نظم د نصر لودي او شيخ اسمعيل د منظومو په وړاندې يو ادبي بغاوت دى. ځكه شيخ بابا په كايناتو كې د لومړي ځل لپاره په سيستماتيك ډول د جمال مشاهده تر سره كړې، او نظم يې له ستر مولانا رومي (رح) سره په سيالۍ د لاهوت په لور په الوت دى. همدارنګه خوشال بابا او بيا وروسته استاد حمزه درواخله.

خبره به نه اوږدوم، زمونږ د ځوانو شاعرانو ترمنځ د ښاغلي فضليار غزليز نوښتونه ماته يو ډول ادبي بغاوت ښكاره شو، په

د فضليار لومړني غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې ډول چې نه یې روایت تېر او تکراري سمبول ګڼلی، او نه یې په فکر د فن ملا ماته کړې، هر خیال ته یې د هنر د ښاپېرو لباس وراغوستی، خو دا فېشن او آرایش هیڅکله هم پردی نه ښکاري، او نه د چا تقلید دی.

لار یې بېله او ځانګړې ده، له داسې یوه تشخص سره روان دی، چې د پښتون فطرت د رومان پالنې د ستر ذوق استازې کوي:

(د تروو اوبو ماهی) به دومره د چا خوښ نه شي، او نه دغه ترکیب په رومبیو کې خوږ لګي، خو چې کله ورته شاعر په خپل شاعرانه منطق رنګ امیزي ورکوي، او تصویر ترې جوړوي، کټ مټ د (زشت و زیبا) ادبي صنعت تر پولو رسي:

ته د تروو اوبو ماهی یې د جانان انځوره!
تل مې د سترګو په رانه سمندرګي کې اوسې

او تر دې یې دغه بل انځور لا ښکلی ښکاري، چې ملي احساس یې هم بدرګه کوي:

د یار وصاله ته هم سم د خپلواکۍ غوندې یې
ماته، کې نه ښکارې په سورې د برې کې اوسې

او که د همدغه غزل په یوه بل بیت کې یې د (کم عقلې) خطاب نه وی، نو زما غوندې خوش باورو خلکو به په څه ناڅه ډول د عرفان د وجودي تګلارې لاروی ګاڼه:

نورو نه ولې ستا پوښتنه وکړم وه کم عقلې
ته خو هر وخت ګوره زما پخپل زړګي کې اوسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کره کتنې په نیت نه خو د نظرماتې په دود به ددې ښکلې غزل یو بل بیت هم په نښنه کړم، چې د جانان خیال پکې له مضر چینجې او سر له وچ لرګې سره تشبیه شوی، چې د شعرې توکو له مخې هیڅ ارزښت نه لرې، خو څرنګه چې د ښاغلې فضلیار له شاعرانه برلاسۍ او لوړ استعداد نه ښکارې، په ډېرې لږې پاملرنې دغه ستونزه حل کولی شې، او ما ورته هغه د چا خبره ځکه وریاده کړه، چې ډېره ستاینه یې همدلته بریك نه کړې، پرېده چې نور ښه نوښت رامنځته کړې، او دا الهې (ج) قانون هم دی، چې کاینات یې په یو ځل بشپړ او سالم نه دې را استولې، ځکه بیا به زمانه د خلاقیت له جوهره بې برخې شې.

د بل هر لوړ او بااستعداده ویناوال غوندې ښاغلی فضلیار د خپل ځانګړې فطرت له مخې مشخص تشبیهات، استعارې او نمونې لرې، چې دده تصویرونه یې ګڼلی شو، داسې نه ده، چې د نورو پخوانې او زاړه نوښتونه یې کارولې، چې د شاعرۍ د سقوط نښه وې، همدغه یې ماته یو ادبې بغاوت او یا نوښت ښکارې:

راشه چې خپل کلي کې سندرې درته ووایم
ته په بازارونو کې شغاری د چنار غواړې

***

یو وخت به ددې خاورې شهیدان ټول راژوندي شي
یو وخت به زمونږ سترګې بیا غړېږي دوی ته څنګه

د فضلیار شاعرې په مجموعې ډول د انځور په برخه کې له ښکلو تشبیهاتو او استعارو نه سرشاره ده، او زیات وخت دغه تشبیه په تمثیل هم اوړې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي زما مينه به خپل زړګي کې پټه ساتې
دا ساده ګله رانه لپه کې درياب غواړي

***

ستا لومړۍ خندا شپېلۍ د اسرافيل وه
يو ځل بيا وخانده شاباس چې ژوندي شم

(په سترګو کې خبرې) غزل ټولګه چې له سره تر پايه وکتل شي، هر ځای پکې فضليار د يوه پښتون او سپيڅلي ګروهمن په توګه ځپاند دی، شاعري يې دومره سپېڅلې ده، چې د تقليد بوی هم نه لري، داسې نه ده لکه څو تنې او يو سر.

په شاعرۍ کې يې ټولنيز ارزښتونه، مقدساتو ته درناوی په لوړه هنري ژبه تر دې حده دی، چې د خپلې ټولنې عکاسي او انځور يې ګڼلی شو. د پتمن ملت تشخص، د ازادۍ جذبه او د يرغلګرو ماتې پکې د يوې حماسې په ډول په ځپو دي.

زه په پای کې دغه ژور فکر په لالوړ خيال ښکلی غواړم، او ګران فضليار ته له لوی خدای (ج) نه د خوشال بابا د (پښتون او د شاعر اسلام علامه اقبال د (مرد کامل) جوړېدو دعا کوم.

په شاعرانه ولولو

ناګار

پوهنتون مېنه
۳۰|۵|۱۳۸۶

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

د غزل پېغلو ماڼو ورته لوګی کړئ

د سترګو شاعر (فضل هادي فضليار) په ۱۳۷۹ لمريز لېږديز کال، د ننګرهار په عالي لېسه کې زما د دولسم ټولګي زده کوونکی و. د وطن په حساب مې هم ورسره اړيکې درلودې او د خوږو اخلاقو خو به يې څه نه وايم.

خدای شته چې هاغه مهال يې پر شاعرۍ خبر نه وم خو شعر يې لکه چې پټ ليکه، ځکه د ډېرو نورو پښتنو په څېر، دده په مالت کې هم دي هنر ته په درنه سترګه نه کتل کېږي. خو اوس پوه شوم چې فضليار لا ډېر پخوا د هنر د کلي په کوڅو کې د غزل وظيفه ټوله کړې ده.

ما چې دده نوښتګره، خوږ ژبې او غزلبوله شاعري وليده، نو حيران شوم چې زما مات او ګوډ قلم به کله دومره توان ولري چې د فضليار غوندي ځلمي په تانده شاعرۍ هنري او ادبي ليکنه وکړي.

فضليار د ځينو نورو ځوانو شاعرانو په څېر بې دانو بوس نه دي باد کړي ، او نه يې هم اسمان د خيال په تيګو ويشتی.

هغه هر څه ته په خپلو شوخو هنري سترګو کتلي او هماغسې انځورونه يې ترې اخيستي. د خيالي نړۍ د ترخو اوبو په سيند کې يې لامبو نه ده وهلې ، بلکې ځان يې د شعر د خوږه اباسين تل ته رسولی او اصيلې ملغلرې يې ترېنه راويستي دي.

د فضليار لومړنۍ غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فضلیار شعر اخلاقي، دیني، ټولنیز، پښتني، ملي او حماسي ښېګڼې لري. د نکریزو، سرو شونډو، شنو خالونو، بنګړیو او .... په بازار کې ډېر نه دی ګرځېدلی. هغه هر څه ته د حقیقت په سترګه کتلي او هغه يې د ریالېزم د سروزرو په تله تللي دي.

د فضلیار د نقادۍ ژبه اورونه بلوي ، او لکه د ځېږيو د سکروټو غوندې سرې سپرغۍ بادوي. شعر يې د خوشحال خان د حماسو رنګ لري. خوشحال بابا وايي:

څو وانخلي له غلیمه انتقام
مرد نه خوب کا نه خوراک کا نه ارام

د فضلیار لاندې بیتونه وګورئ:

خپلواکي مې د خپل قام راڅخه غواړي
له غلیمه انتقام راڅخه غواړي
باغي روح مې د بدن قفس کې تنګ دی
د وحشت پر ضد قیام راڅخه غواړي
تر پایه....

د شعر ژبه يې ډېره سپېڅلې، ساده، روانه او رڼه ده؛ او د نورو ژبو له اغېزه يې د غزل جامې پاکې ساتلي دي.

فضلیار که څه هم د عمر زیات کلونه په کوزه پښتونخوا کې تېر کړي خو د هنر خوله يې په بېلمازه اوبو نه ده کنګال کړې.

شعر يې د بدیع او بیان په هنري او ادبي صنعتونو داسې پسوللی، چې سړی ورته ګوته په غاښ پاتې کېږي. د ښه تکړه انجینر او معمار غوندې يې د تشبیې، استعارې او کنایې خښتې په خپلو ځایونو لګولي او د غزل رنګینه ماڼۍ يې ورڅخه جوړه کړې ده.

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

فضليار کشر هلک دی ، خو په غــزل کې يې د ډېرو مشـرانو پـر پلـونو پل ايښی ، حـيران يم چې دا الهـام ورته لـه کومـو غــرونو د غـــزل ښـــاپېريو راوړی دی. وګـورئ ، په لاندې غــزل کې د کاظــم خان شيدا غوندې ښه پوهــېږې خو دار ته په ډېر ويارړ روان دی.

کاظــم خــان شــيدا وايي:

هــسې نـه چـې دار محــروم پــه مــيدان پرېــږدې
کــه يــو ســر پــه تــن لــرې بلـنـد همـتـه

فضليار صيب هم ورسره مناسبه سيالي کړې ده ، دا وايي:

ښه پرې پوهېږم چې مې سر په لـور د دار روان دی
خو بيا هم شکر دی چې ستا د عشق پر لار روان دی
وطنه! ستا مينه کې ځيني لـه سرونو تېر شول
د ځينو نورو په همدې نوم کاروبار روان دی

زه ورتـه دا بيـتـونه ډالــۍ کـــوم:

داره جـــنـــازه مـــې درنـــه ونـــه کـــړې
ځـــورنـد تـر قـيامـتـه داســې ښــه يـمـه
پـاتـې کـه دا زوړ ګـرګـيـن لـــه مـانـه شـــو
زه به لـه مـيرويـس نـيـکـه نه نـه يمـه

فضليار په پورته غــزل کې خپلـه ايمـاني او افغـاني دنده په ښـومـره بريالـيتـوب سره سرته رسـولې ، او هــنري ارزښـتونه يې ښـومـره خوندي ساتلي دي. خپل سـر د وطن لـه مينې قــربانوي او

د فضليار لومړني غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دار ته په خوشالۍ روانیږي، خو د وطن خرخوونکو او بې ننګو دلالانو له مخونو څخه پردې پورته کوي او راتلونکي نسل ته یې ورپېژني.

زما په اند فضلیار د شعر خپل ځانګړی سبک او بېله لار لري ، چې هغه له نورو څخه بېلوي. د هغه د شاعرۍ یو څو ځانګړنو ته په لاندې ډول ګوته نیسم:

د فضلیار له شعر نه معلومیږي چې د افغانستان د نورو سیمو لهجې او ګړدودونه یې زده دي ، او په بېلا بېلو پښتنو سیمو کې راته بلد ښکاري.

نور سختي دلته شپې شوې له دې کلي کډه وړم
ترخې د ژوند شیبې شوې له دې کلي کډه وړم
د ژړو ګلالۍ څېرې سپېرې شوې فضلیاره
شروع پکې نشې شوې له دې کلي کډه وړم

په پورتني بیت کې د (ژړې) یا د جمعې په بڼه د (ژړو) کلیمه د هېواد په جنوبي سیمو (پکتیا، پکتیکا او خوست) کې مروجه ده.
ده کمال کړی چې د نورو لهجو رواجولو ته یې هم پام کړی او خپل غزل یې پرې رنګین کړی دی. په لاندې غزل کې یې کندهارۍ لهجې ته پام وکړئ:

کندهاري یاران چې کله راپه زړه سي بارا
په هغه دم مې نو زړګی ذره ذره سي بارا
ژبه مې ګونګه سي بیخي غزل ویلای نسم
خو چې تا ووینم غزلې راشېوه سي بارا
ترپایه....

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه په لاندې غزل کې یې د کوزې پښتونخوا د پښتنو لهجه راخیستې ده:

هر وخت په کې ملګرو شور ماشور غونته کې دی
دا زړه مې بس د څو شوخانو کور غوتته کې دی
سهار نه تر ماښامه مې په ژبه ستا نامه وي
هر لفظ یې په ایمان د ټنګ ټکور غوتته کې دی
تر پایه...

همدارنګه د فضلیار بله ښه برلاسي په شعر کې داده ، چې مهمل الفاظ یې په ډېرو مناسبو کلیمو پسې تړلي او د خپل غزل مقام یې پرې لوړ کړی:

نه ښکلي ملي، نه مې څوک تنکي منکي خوښېږي
خو بیا مې هم دا یو او نیم چټې پټې خوښېږي
نظم چټیاټ ګڼې ازاد شعر ته اور اچوي
د فضلیار خو غزلبوله شاعري خوښېږي

د فضلیار کمال ته ځیر شئ ، چې څنګه ښه یې له (تنکي) سره د (منکي) او له (چټې) سره د (پټې) مهملې کلیمې راوړې دي.
د فضلیار صیب د شعر بله ځانګړنه چې د هغه شعر له نورو ځوانانو څخه بیلوي ، داده چې هغه په سیاسي مسایلو کې ادبي نزاکتونه مراعتوي ، لکه د نورو غوندې کنځلې نه کوي بلکې د واقعتونو له مخه د کنایو او استعارو په ژبه حجابونه پورته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسو يې لاندې بيتونه وګورئ، چې په څومره ادبي نزاکت سره د ګاونډيو هېوادونو په اوږو د احسان درون پېټی ږدي او د شوروي تګ لورې ورته څرګندوي. دغه راز د جهاد په اتلانو غږ کوي چې که له روس نه مو مخ راړولی نه وی، نو کفري لمن به يې له نړۍ څخه نوره هم ټوله شوې وه:

دا خلك دې مونږ ته دُعاګانې کړي
مونږ که نه وای روس تر هندوستانه ته
ولې دې افغانه دومره ژر پرېښود
ستا دوښمن روان و له جهانه ته

دا چې فضليار په يوه علمي او ديني چرګۍ را لوی شوی، پلار او ترونه يې ديني عالمان او نيکه خو يې د طالبانو او ملايانو جرنيل و. نو ځکه يې په غزلو کې ډېر مذهبي څرکونه هم ليدل کېږي.
تاسو وګورئ چې په لاندينيو بيتونو کې يې څومره لوړ ديني مفاهيم په ډېرو لنډو او ساده ټکو کې بيان کړي دي:

زړه! څه چې دې خوښه وي کوه يې خو
پام کوه چې رب درڅخه هير نشي

فضليار زړه ته د هر څه د کولو اجازه ورکوي خو يواځې يو شرط پرې ږدي ، چې خدای به نه هيروي. دده کمال دادی چې همدا يو شرط دومره جامع شرط دی چې له امله يې سړی له هر ناوړه کاره ژغورل کېدای شي. ځکه چې الله د چا په ياد وي نو هېڅکله به بې لارې نشي.

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه لاندې بيتونه يې وګورئ:

پرته له تقوا پرته له دين څخه
څوک وايي چې ژوند لکه زقوم نه دی

***

هغوی ژوندي دي هغوی ژوند او مينه دواړه کوي
د خدای په لاره کې مړه شوي مونږ ته مړه نه ښکاري
او داسې نور.

همدارنګه د فضليار له شعر نه د هېواد د ابادۍ ، ملي ازادۍ ، سولې او ارامۍ ورمې راولاړېږي ، هېوادوالو ته د ښه او نوي ژوند زيری ورکوي ، نهيلي په کې ډېره نه ترسترګو کېږي ، له ټوپک او جنګ څخه کرکه کوي او پر ځای يې د کتاب ، قلم او پښتني حجاب سره مينه لري :

فضل د خدای دی د ټوپک پر ځای ګلاب غواړي اوس
چا چې به کلي ورانول هغوی کتاب غواړي اوس
دده د لاسه مو د مړه نيکه هډوکي خرڅ کړل
خدازده چې نور راڅخه څه شی انقلاب غواړي اوس
ترپايه....

هغه د همدې غزل په پای کې خپل يو خصوصيت او ځانګړتيا ته اشاره کوي او وايي:

نور دې د سترګو او ښو په ژبو نه پوهيږي
د فضليار زړه درنه تکه سپين ځواب غواړي اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا ده چې فضلیار سپیني او زړه وري خبرې کوي ، او له نورو څخه د هغوی د کړنو سپین حساب غواړي. په غزل او ورځیني ژوندکي له هیچا څخه نه وېرېږي ، د رحمان بابا غوندي نه د چا بې ځایه غندنه کوي او نه هم بې ځایه ستاینه.

ما چې دده جرئت، استعداد، هنري شوخۍ او خوږو اخلاقو ته سوچ کړی، نو دا غزل مې په ذهن راورېدلې ، چې دلته یې فضلیار صیب ته ډالۍ کوم:

نه پېچومي کې تم شوی نه په څوړ
دا د هسکو غرو د سپینو واورو چړ
هره چیغه یې ږلۍ د پشه کال ده
چې باران ورسره مل شي جوړ کړي خوړ
غاړکۍ یې د غزل ناوې ته راوړه
ملغلرونه یې جوړ دی هر یو لړ
په قلم او ځلمیتوب یې برکت شه
راته ښکاري د پامیر له غره نه لوړ
ننداره یې چې په سپینه ږیره وکړه
یارمحمد یې د ستایلو بولي وړ

زه خپله لیکنه رانغاړم او د فضلیار صیب د شاعرۍ په هکله دومره وایم، چې هغه واقعاً خوندوره، ساده او ښکلې پښتنه شاعري کړې ده. زه یې په دواړه مخه ښکلوم او د راتلونکي نسل د ویاړ هنري شمله یې ګڼم.

په اشعارو کې یې بې ځایه ، شډل او بازاري لُغتونه نه دي راوړي. غزل یې د پښتو ادب لپاره غټه پانګه ده. د ریالېزم په رڼه لار یې قدمونه اخیستي او د خپلو همزولو نه یې د غزل لاره

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېله کړې ده. له ښاره وتی خو نرخ یې نه دی پرېښی، د قافیو خوند او د شعر طول او عرض ورنه نه دی خراب شوی. زه وربـاندې ویاړم ، مور و پلار او ټولو پښتنو ته یې مبارکي وایم.

بې عیبه یوازې الله دی ، انسان که هر څومره پیاوړی او تکړه شي بیا هم نیمګړتیا لري ، داسې به د ده په شعر کې هم نیمګړتیاوې یې. خو فضلیار خپلو نیمګړتیاو ته هم پاخه او هنري رنګونه ورکړي.

زه په پای کې دده تاندې هنري ځوانۍ ته د دُعا لاسونه لپه کوم او په لاندې ډالۍ یې لمانځم:

د پګړۍ بلا دې واخلم د شملې دې را په سر شه
خدای دې وساته له سترګو غلیمان دې له نظر شه
له سپین ږیرو نه یې وروسته،هلکان دې نیوی نشي
د غزل توره تېره کړه لږ څه نور هم زړور شه
سپوږمۍ ونیسه له لاسه ستوري ټول په خوب ویده کړه
د غزلو لمر دې خور په پښتونخوا کې لروبر شه
خدای دې دواړه په جنت کړي کوچی داسې درته وایي
فضلیاره دا کتاب دې مور او پلار ته بختور شه

په پښتنه مینه

استاد یار محمد (کوچی)

د کوچیانو کلی، قصبه، جلال اباد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فضليار پېژندنه

فضل هادي فضليار د منځني قد ، سپين رنګ او له خندا ډکې څېرې لرونکی تنکی ځوان دی؛ چې له ننه درويشت کاله وړاندې يې د محترم مولوي عبدالعزيز په کورنۍ کې نړۍ ته سترګې پرانستې دي.

څرنګه چې هغه د سره رود د نوموتي عالم مولوي علي احمد (چې په جرنيل صيب مشهور و) لمسی دی، او د يوې ديني او مذهبي کورنۍ پورې تړاو لري؛ نو د ښو او بدو له پېژندو سره سم يې ديني زده کړې پيل کړې. فضليار د وخت په تېرېدو سره ځان له جوماته ښوونځي ته ورسوو ، د ننګرهار له عالي لېسې فارغ شو او د کابل د پوليسو اکاډمۍ جنايي څانګې ته لاړ.

فضليار خپلې ښوونيزې هڅې نورې هم ګړندۍ کړې، د ننګرهار پوهنتون تر انګړه ورسېد؛ او اوس د همدې پوهنتون د انجينرۍ پوهنځي د پنځم کال زده کړی (محصل) دی.

فضليار هغه د چا خبره ژوندۍ مرۍ ده، د لوړو زده کړو ترڅنګ په فرهنګي برخه کې هم ډېر فعال دی او د خپلې ژبې سره د بې کچې مينې له امله د فرهنګي ډګر په سرلارو کې راځي.

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مخکې د مینې مجلې د کتونکې ډلې غړی او تر ثنګ یې د پژواک خبري اژانس پرې لانس ژورنالست و. خو اوس مهال د نړۍ مجلې مسئول مدیر او د ځوان کلتوري خوځښت د علمي او څېړنیزې څانګې مشر دی. دغه راز د یو شمېر نورو خپرونو سره قلمي همکاري هم لري.

فضلیار د خپلې شاعرۍ په څېر ډېر خوږ او د نرم خوی ښتن دی. ډېرې خبرې نه کوي ، او بې ځایه کړتې پړتې یې نه خوښیږي.خو د ځینو ملګرو په اند د مینه ناک طبیعت ترڅنګ ډېر شوخ هم دی ، او یو شمېر یاران یې له شوخۍ څخه سر ټکوي.

په هر حال د هغه خوځنده قلم او ګړندۍ فرهنګي هڅې د ستایلو دي. زه ورته ددې غزلټولګې د چاپ مبارکي وایم او خپله لیکنه د حمزه بابا په دې بیت پای ته رسوم چې وایي:

خدای دې مین ډېر کړي چې ښېرې کوي
ماته خو نور چل د دُعا نه راځي

نصیراحمد بناد
د ځوان کلتوري خوځښت مشر

د فضلیار لومړنۍ غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

فضل د خدای دی د ټوپک پر ځای ګلاب غواړي اوس
چا چې به کلي ورانول هغوی کتاب غواړي اوس

وایي زما مینه به خپل زړګي کې پټه ساتي
دا ساده ګله رانه لپه کې دریاب غواړي اوس

چې خپل عزت ، قدر او پت یې په کې ولیدلو
په اروپا کې ګوره پېغلې نور حجاب غواړي اوس

اول یې وېل راځه لیلام یم په تاوان یم یاره
د هرې خولې د هرې غېږ رانه حساب غواړي اوس

دده د لاسه مو د مړه نیکه هډوکي خرخ کړل
خدازده چې نور راڅخه څه شی انقلاب غواړي اوس

هغه بې عقله چې له تانه یې ځان ښکلی ګاڼه
دادی راغلی دی، مافي هغه ګلاب غواړي اوس

نور دې د سترګو او ښو په ژبو نه پوهېږي
د فضلیار زړه درنه تکه سپین ځواب غواړي اوس

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

***

کاش په هر اشنا مې ګران لکه ماشوم شم
کاش د هر دښمن پر سر لکه اتوم شم

د دې خپل زړګي په زړه کې به مې اوسم
کاش جانانه دومره خوږ لکه ستا نوم شم

غواړم ستا په شان پري ځان ته واده کړم
غواړم سم د کوه قاف د پاچا زوم شم

پولادي زړه مې پوښتنه درنه کاندي
چې دا ولې ستا په مخ کې لکه موم شم؟

ځان ظالم او کبرجن راته ښکاریږي
خو چې ستا کبر رایاد شي ، نو مظلوم شم

پر سینه دې سپین که تور تیکری خوښیږي؟
راته وایه چې په دې دواړو کې کوم شم؟

فضلیاره خیر که اوس ورته هیڅ ښکارم
خو که وخت راغی نو بیا به ورمعلوم شم

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

د وخت نادودو ناکردو کې به ترکله اوسي
نور به مې روح او جسد دواړه يو تر بله اوسي

ستا ټول غمونه چې هر يو يې لکه غره غوندې دی
زما د زړه کونج کې ځائيږي بل ځای ځله اوسي

تر څو چې هاغه پورې غره کې خونخور باز اوسيږي
د سولې شنه کوتره دې کلي کې کله اوسي

خدايه! د هر مين برخليک د هاغه باغ په څېر کړې
چې د نرې چنار تر څنګ پکې شنه وله اوسي

رب دې زمونږ د چم پر ښکلو باندې ورحميږي
د ښکلاګانو قاتلان بيا ډله ډله اوسي

ته بې وفا د فضليار له زړه چې لاړې نو څه؟
هاغه ده هلته پر هماغه ځای اوس بله اوسي

د ساينس او ټکنالوژۍ اسلامي پوهنتون

د فضليار لومړنۍ غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مصطفی سالك پر لیکه

***

پـوهیږې اوس مې څنګه بې لـه تـانه ژندګي ده ؟
جــانانه! وه جــانانه! بـلا ګــرانه زندګــي ده

د سـتـرګـو لـه یـو رپ سره یې څو کسـو نه واخلــې
ددې وطــن د خلکـــو څــه ارزانه زندګـــي ده

پښــتون یې چې ونه ګڼې کوم بل څه ورته وایـه
د چا چې بـې حجــرې او بې اذانه زندګــي ده

چې یار یې وي ، کـوکنار یې وي او رحم پر خوارانو
د داســې خلـکـو بـالـکل بې ارمـانه زندګـي ده

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې مينې ، بې لــتــانــه ، بې لــه يـاده دې جــانـانــه
بې عـقـلـه او بې روحـه بې وجـدانـه زندګي ده

چې نه پـکې عـزت وي ، نه غـيرت او نه مــېړانـه
هـغـه ګـورئ ملګــرو بې ايـمــانـه زندګي ده

سـره له دې چې ډکـه ده له رنځـه فضليـاره
خـو بيـا هـم ګـوره مـينـه څه کامرانه زندګي ده

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

داسې خو نه ده چې تنها مې په زړګي کې اوسې
ته په ګلاب ، ته په شفق ، ته په سپرلي کې اوسې

ته د تروو اوبو ماهی یې د جانان انځوره !
تل مې د سترګو په راڼه سمندرګي کې اوسې

زړګیه! ټوله ورځ کې یو سات هم په خپل ځای نه یې
بس همېشه د یار د غاړې په ځوڼدي کې اوسې

د جانان خیال، مضر چینجیه! پام چې مات یې نه کړې
څومره بې پامه مې د سر په وچ لرګي کې اوسې

د یار وصاله! ته هم سم د خپلواکۍ غوندې یې
ماته کې نه ښکارې په سیوري د بري کې اوسې

نورو نه ولې ستا پوښتنه وکړم وه کم عقلې!
ته خو هر وخت ګوره زما په خپل زړګي کې اوسې

اوره ! د ټولو عاشقانو کې دې وخت تېر کړی؟
کنه تنها د **فضليار** په اسوېلي کې اوسې

***

تــه رانـه واخلــي د فــرېب او دا د چـل مــلـګـري
خـاونده راکــړي پـه زړه سپين لـکـه ململ مـلـګـري

والله پـر مـا باندې خو زور د رقـيب نه رســېدو
زمـا خـلاف ورسـره يو شـول زمـا خـپل مــلـګـري

ستا لـه نظـره ولـي پټ ګـرځي پوهــېږي پـه دې؟
زمـا زړګی همېشه ځـان ســاتي لـه غـل ملـګـري

که امـريکا ، روسـيه او چـيـن خپلو کې هـر څنګـه وي
زمـونږ خـلاف ګـورئ بيـا ټـول دي يـو د بـل ملـګـري

د ازاد شـعــر غـوندي کـاږه واږه مــې نه خـوښـيـږي
غــوارم خــواږه او پـه لاړ ســم لـکـه غــزل ملګــري

د دولـســم ، لـسـم او اووم ياران به څـنـګـه هـېـر کـړي
د فـضـلـيـار چـې اوس هـم ياد دي د اول مــلـګـري

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ټول خوی او خواص دې بس همدا ښه دي بدل مه شه
نيت د بل ملګري دې هيڅکله درته غل مه شه

زلفې ، شونډې ، زنه او دا سره سره اننګي دواړه
ټول دې ګل او ګل شه، خو په سترګو کې دې ګل مه شه

زړه دې لېونی ښه دی چې ليکې لېونۍ غزل
عقل دې الله وساته عقل دې پاګل مه شه

څه چې دې په زړه کې وي پوره دې ارمانونه شه
هر څه دې خدای درکاندي، خو را درته اجل مه شه

نظم، يګتۍ او نور د دوی په څېر شعرونه دي
شي دې ، پروا نه کوي خو خاورې دې غزل مه شه

دا دُعا په نيمه شپه کې شوې فضليار ته ده
ده هم پرې آمين کړی چې توري دې خجل مه شه

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

بس یو ارمان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري
زړه مې جانان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

د خلکو مینځ کې جنګ، جګړې او په اخر کې جرګه
دا ملکان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

دا جینکۍ چې په لمانځه کې دُعاګانې کوي
دوی هلکان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

چې ډک له مینې محبت نه وي بس هر یو شاعر
داسې جهان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

فضلیار تل یو پرمختللی او سوکاله غوندې
افغانستان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

راشه د ګل غوندي سپرلي غوندي بشر درښیم
ځان ته دي وګوره بس دغه شان نفر درښیم

د زلفو وربځو کې یې پټ ساته که روغ مې غواړې
دا لمرین مخ دا د مېین د مرګ خطر درښیم

عجب مقتول دی، خپل قاتل لکه ایمان پرې ګران دی
مړې! خو خپل زړه او دا ستا مړاوی نظر درښیم

په هغې ژمني دې بلا مازیګري واوښتل
تا چې ویل همدا راتلونکی مازیګر درښیم

باور مې نشي چې له تور غره نه دې کم وي ګرانې!
ستا په سینه کې دا د تورو تیږو غر درښیم

ته یې خوښېږې ((لمر)) په تا باندې مین دی ګلې!
دا چې دا ځمکه باندې ګرځي دغه لمر درښیم

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

دا امکان شته چې د دُښمن لاسونه ښکل شي رانه
د چا لپاره به سرکوزی هم اتل شي رانه

تا به خوشحال ساتم که ته چېرته خفه شوې رانه
کېدای شي یاره چې د ژوند ډېوه مې ګل شي رانه

افغانستان په خېر ویجاړ زړه مې په دې سوچ کې دی
چې ګاونډي لېوان به منعه په څه چل شي رانه

کله چې لست د ګلو لیکمه ، نو نه پوهېږم
چې ستا نامه ولې په ټولو کې اول شي رانه

جانانه! ستا راخپلول خو دومره سخت کار نه دی
خیر که په دې عمل پردي دغه ټول خپل شي رانه

هغه خبره دې ریښتیا شوه چې ویل به دې تل
له خپله لاسه به (فضل) غریب پاګل شي رانه

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

په زوره کور پرې جوړوي څه ستمګره ده یار
یو څوک مې زړه کې لاس وهي لکه کوډګره ده یار

اوس تر کورونو رسیدلي په دېرو کې کیږي
زمونږ د مینې کیسه تېره تر ګودره ده یار

زما د زړه باغي مرغه چې یې تابع کړ ځان ته
دا د ظالم لور ګوره څومره زوروره ده یار

طبیبه ! یار هېرول څه مانا خپل ځان کړمه هېر؟
زما له واکه څخه دا بهر خبره ده یار

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پام چې د شېخې مخکې څه ورانه خبر ونه کړې
چې همدا اوس راکوزه شوې له ممبره ده یار

چتې غوسه یې زړه ! په ما کې څه ګناه خو نشته
په نه خبره رانه هسې مروره ده یار

انجینرۍ غوندې خو وخت د فضلیار نه نیسي
غزل لیکل خو د یوې شېبې خبره ده یار

ننګرهار پوهنتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

الله خبر چې هر سړی پسخېږي دوی ته څنګه
دا زړونه له سینې نه ورکولېږي دوی ته څنګه

دا ښکلي د اسمان خو مونږ ته ستورو غوندې ښکاري
چې ښکلي ددې ځمکې به ښکارېږي دوی ته څنګه

مشرانو خو خپل زړونه په دې خلکو ښه تش کړي
ډک زړونه ددې خلکو به خوټېږي دوی ته څنګه

دا مستې جینکۍ چې یو پر لاس کړي نو دوه مات کړي
بنګړو نه مړوندونه به ډکېږي دوی ته څنګه

یو وخت به ددې خاورې شهیدان ټول راژوندي شي
یو وخت به زمونږ سترګې بیا غړېږي دوی ته څنګه

دا خلک فضلیار غوندې مینو ته حیران دي
چې شوخې به په زړونو کې منجېږي دوی ته څنګه

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ښه پرې پوهېږم چې مې سر په لور د دار روان دی
خو بیا هم شکر دی چې ستا دعشق پر لار روان دی

وطنه! ستا مینه کې ځیني له سرونو تېر شول
د ځینو نورو په همدې نوم کاروبار روان دی

ښکه به ویني ښه ورځ زمونږ غټ خیټې مشران
چې وریسې د مظلومانو لوی ازار روان دی

اوس د پیسو له شماره وتې ده خبره نوره
اوس د موټرو او کورونو دلته شمار روان دی

لکه چې بیا یې اوربدلي د چا مسته غزل
فضلیار ګوره پر لار هغسې خُمار روان دی

د فضلیار لومړنۍ غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

تر اوسه زړونه د اغیارو لا ساړه نه ښکاري
لا مې د زړه په غوښو دوی راته ماړه نه ښکاري

هغوی ژوندي دي هغوی ژوند او مینه دواړه کوي
د خدای په لاره کې مړه شوي مونږ ته مړه نه ښکاري

اوس خو مې دادی له سینې څخه غټې شی ورک شوی
اوس دې هم تا ته مړه کاته لکه چې غله نه ښکاري

پام کوه بیا دې په سینه چې لونګ ځوړند نه کړې
د پاچاهۍ پر تخت مې ماته بل څه ښه نه ښکاري

لکه لیوه وهي ټوپونه هر یو ښکلي پسې
دا په سینه کې مې پروت شی خو ماته زړه نه ښکاري

خدای خبر ولې فضلیاره په تا څه شوي دي
اوس دې بریتونه د پخوا په څېر کاږه نه ښکاري

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

نه ښکلي ملي ، نه مې څوک تنکي منکي خوښیږي
خو بیا مې هم دا یو او نیم چټي پټي خوښیږي

هغه یاري نه ده چې څوک پکې ونه ځوریږي
ما ځوروه زما یارۍ کې اسویلي خوښیږي

څوک احمدزي،څوک ستانکزي ، څوک خوګیاڼي خوښوي
زما په ټولو پښتنو کې اپریدي خوښیږي

له مجبورۍ او احتیاجۍ څخه امان غواړمه
خو خپل جانان ته مې زارۍ او مجبوري خوښیږي

زه به دي غم اخلمه ، درد اخلم ، بلا اخلمه
سپینه خولګۍ خو دې اشنا د هر سړي خوښیږي

نظم چټیاټ ګڼي ، ازاد شعر ته اور اچوي
د فضلیار خو غزلبوله شاعري خوښیږي

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

تا هیرولی نشم ګرانه تا به لا یادوم
روح به ستایمه ، ضرور به خپله سا یادوم

مخکې ډېر نبه وم چې وزګار به شوم رایاده به شوې
اوس چې تسپې اړوم پام مې شي چې تا یادوم

خلکو ته ناست یم له سهاره تر ماښامه پورې
ورته لګیا یم نور نو څه خو ستا جفا یادوم

په ژوند خو ستا هېرول بالکل ده ناشوني خبر
له مرګه پس به هم په ژبه مسیحا یادوم

ستا د یوې خولې شکرانه کې زه یوه شپه ټوله
څادر په سر کړم د جومات کونج کې الله یادوم

تا فضلیار ته مې هم خوله او هم خپېره درکړه
ته راته هاغه یادوه او زه به دا یادوم

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

سترګې خو نه دي ، تباهي ده ، بربادي د خلکــو
د غنم لــو غونډې پرې يار زړونه ريبي د خلکــو

يوه پوښتنه مې په زړه کې ده رښتيا به وايې
دا چې منګې دې ډېر مات کړي که زړګي د خلکو؟

دا څني څني چاپلــوسي لکه هـنر غونډې وي
دا څني څني خو چتې څپلــۍ څټې د خلکو

منم چې (مسته) يې خو پام ګراني چې سهوه نشي
هغه (حيا) ده چې زړګي همېشه وړي د خلکو

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لګـیا دي غـاړو کې يې هار د غلامۍ اچوي
خو په وينا کې ستايي دغه ازادۍ د خلکو

زمونږ په چم کې خو د هر چا تکه زېړ اوښتي
خدازده په څه وي داسې تک سره انتګي د خلکو

هيڅ پروا نه کړي فضلياره که يې وخت ګڼي سپک
خير دی رسېږي تر خالقه اسویلي د خلکو

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ما که قلندر غواړې او ما که تل خُمار غواړې
ما که بې پروا له نړۍ، ما که تل هوښيار غواړې

ای د جانان ياده ! نو يوائې به مې نه پرېږدې
راشه ، که مې چېرته د غزل سپه سالار غواړې

افرين افغان ځوانه! همدا د وطن مينه ده؟
خپل وطن ويجاړ پرېږدې، پردي وطن کې کار غواړې

راشه چې خپل کلي کې سندرې درته ووايم
ته په بازارونو کې شغارى د چنار غواړې

بس کړه فضلياره کوم بل څه خو هم ترې وغواړه
څو پورې به خداى نه دُعاګانو کې يو يار غواړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ان تر سهاره ستا له یاد او اداګانو سره
لګیا یم ټوله شپه لوبېږم له دېوانو سره

د کلي پېغلو په ګودر کې څنګه پرېکړه وکړه؟
چې دوی به څه کوي له خپلو لېونیانو سره

د رقیبانو تور مخونه او کوڅې د کابل؟
ښکلی جنت کله ښاییږي له کارغانو سره

رقیبه! تا خو ګیدړانو کې هم نه شماري څوک
خو ګوره مونږه جنګېدلي یو لېوانو سره

ویل یې زما دې دا ښکاري سترګې نور نه دي پکار
د مین سترګې ښې ښکارېږي ژړاګانو سره

چې په ژړا مې ورته سرې کړې نو شین سترګې ویل
خدازده که سوله حزبیان وکړي پرچمیانو سره

کابل-منځنی طب

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

***

غومبوري دې زما د وينې وېش باندې لګيا شول
دې کار ته نن دوه غټې بلاګان سره سلا شول

جرګې د معشوقو له خدايه سپين او سور رنګ وغوښت
د زېړ رنګ په ټاکنه عاشقان سره سلا شول

يو څوک له کوه قاف نه راشي وايي مبارک شه
له تا سره خپلوۍ ته ښاپېريان سره سلا شول

الله ! دغه خواره واره پر يو مشر راټول کړې
داړلو ته يې بيا د غرو لېوان سره سلا شول

بانه دې ياره پوه کړه چې لږ رحم نه کار واخلي
ايستلو ته زما د زړه د کان سره سلا شول

پوښتنه ترينه وشوه چې په ژوند قيامت دی څه شی؟
ځواب ته يې مين ټول په (هجران) سره سلا شول

سبا به **فضليار** لکه منصور غونډې په دار کړي
په دې پرېکړه نن واړه ملايان سره سلا شول

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

پوره پوره یقین لرم تاثیر باندې د زلفو
تړلی بند په بند یمه زنځیر باندې د زلفو

دا څو شپې خوب کې ګورم پکې اوړمه را اوړم
اه شېخه ! ژر مې پوه کړه په تعبیر باندې د زلفو

مال دومره مهم نه دی د ځان ویر څه پروا نه کړي
اخته دې نه کړي خدای هیڅوک په ویر باندې د زلفو

ناصحه ! تا یې هم لکه چې خوند ولید که څنګه
بیخي نن نه مړېږې په تفسیر باندې د زلفو

د هر زړه یو ځای خوښ وي خو زړګی د فضلیار بیا
همېش اوسېدل غواړي پر کشمیر باندې د زلفو

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خالق دې د ښکلا له بامه وغورځوه مړه شي
د کبر او غرور له تخته لاندې راچپه شي

زړګی بېچاره دلته په ټوپونو شي خير غواړي
چې کله ته په بر سر د کوځې کې راښکاره شي

کابله! کور د هیلو شې چې نوی مشر راشي
خو څو شپې وروسته بېرته بیا د هیلو هدیره شي

خفه جانانه بیا به هسې وخت کله رانشي؟
چې نورو نه رامنډه کړې پر ما خوره وره شي

ډېر زړونه دې سوري کړل خو په تاهیڅ هم ونشول
په زړه باندې ډبریني کاش په زړه لکه ښیښه شي

چې سترې فضلیار غېږ کې ارام او بیا ویده کړې
الله خبر که دومره مهربانه لکه شپه شي.

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

واړوه نور خاورې د هغې شپې پر کیسو باندې
زه شوم په زاریو سترې ته شوې پر نخرو باندې

زړه ! حال به یې ستا غوندې وي مړ به له شوګیره شي
څوک چې اعتبار کوي د ښکلو پر وعدو باندې

هر څه چې کوڅه کې وکړو هیچا ته حال نه وایې
دغه اعتبار لرو د اوړي پر غرمو باندې

ناستې وي کرارې کور کې هر څه نه بې غمه دوی
دا ظلم که رحم دی پر پېغلو پښتنو باندې؟

اوس یې چې کوڅه کې فضلیاره بې دیدنه یې
هسې ژړېدلې په سفر کې پر شپو شپو باندې

د کمین صیب پر پل

***

تر څو به په چل ول باندې قدم راسره ږدې
لاسونه به په دروغو په قسم راسره ږدې

چې زه دې شرابي کړم ته خو هم ځان لږ خُمار که
ضرور به دا ځل شونډې په چلم راسره ږدې

که غوارې یې نو زه خو یې تنها غږوی نشم
رباب باندې به څو ګوتې ته هم راسره ږدې

ماښام خو دې بانو باندې کړ تېر، اوس نیمه شپه کې
وعده د یوې خولې په سپېده دم راسره ږدې

چې ماته دې په خپلې سینې ځای راکړ نو ګوره
یو څو پیالې د بنګو به نو هم راسره ږدې

زما پر نازک تن به فضلیاره غرض نه کړې
بس یو به دغه قول ښه محکم راسره ږدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

د زړه په تل کې مېشته کېږي بل ځای نه اوسېږي
مـینـه پـه وینـه کـې ګـډېږي بل ځـای نـه اوسـېږي

نوره یې مخـه د سـپېرو خـاورو پـه لـوري واوړي
څوک چې لـه یار نه جلا کېږي بل ځـای نه اوسـېږي

جـانانه! تـا نـه دې غـمونو کـې وفـا ډېـره ده
هغوی لـه نورو نه شـرمېږي بل ځـای نه اوسـېږي

لـه ټول بدن نـه شـوې راټولـې د دردونـو څـپې
د زړګـي لـور تـه راسـتنېږي بل ځـای نه اوسـېږي

کـه د ویجـاړ وطـن غـمـونـه دې پـه کار وي نـو ټول
د فضلیار زړه کې اوسـېږي بل ځـای نـه اوسـېږي

هریپور

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

دلـتـه ګـوزاره شـوه لـه تـور فـکـرو سـره سـخـتـه نـور
ښکليه ! کـه زمـا منې لـه دې کلـي نـه تـښـتـه نـور

غواړې چې زما له خولې د خپل حُسن صفت واورې؟
پرېږده دا د وخت نادودې مه راڅخه پوښــتـه نـور

بې د لـمـر د وړانګو به لمرګليه! ژوندى پاتې شې؟
دلـتـه شـوه د ښکلـو قـحـطـي، زړه حـسـن پرسـتـه نـور

ولـې فـضـلـيـار بـانـدې چـپـه مېـچـني ګـرځـوي
خداى ته ګوره راشه له دې کاره تېـر شه وختـه نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

نور سختې دلته شپې شوې، لـه دې کلي کـډه ورځم
ترخې د ژوند شېبې شـوې، لـه دې کلـي کـډه ورځم

د مينې سمندر يم په لمبو کې مې ژوند خوښ دى
چې مړې په کې لمبې شوې، له دې کلـي کډه ورځم

چې ظلم پکې ځاى دى اوس نيولى د جرګو
چې شاړې يې ډېرې شـوې، له دې کلـي کـډه ورځم

نه غره کې کېږدۍ ښکاري، نه په کلـي کې ګـودر
هـر لـور ته هـديرې شـوې، لـه دې کلـي کـډه ورځم

بدرنګ غـوندې مـخلوق ورتـه له بل ځاى راروان دى
تـرې کـډه ښايستې شـوې، لـه دې کلـي کـډه ورځم

د ژړو ګلالـۍ خـبرې سـپېرې شـوې فضليـاره
شـروع پکـې نشـې شـوې، لـه دې کلـي کـډه ورځم

د فضليار لومړنۍ غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

لــږ خــو مــې زړه دمــه دمــه کــړه بیــا کــه ځــې هــم نــو خیــر
یــو وار خــو ســترګــې راښــکاره کــړه بیــا کــه ځــې هــم نــو خیــر

یا مــې ټپــي ټپــي زړګــي تــه شــه پټــۍ او ملــهــم
یا یــې نور هم تغمه تغمه کــړه بیــا کــه ځــې هــم نــو خیــر

دا د چــینار پــه شــانتــې دنګــه بنګــه ونــه خــو دې
لــږ تــاو راتــاو، کــږه وږه کــړه بیــا کــه ځــې هــم نــو خیــر

ګــېډۍ د زلــفــو دې لــه ځــان ســره هــمداســې مــه وړه
ښــه یــې پــر مــا خــوره وره کــړه بیــا کــه ځــې هــم نــو خیــر

پــه خــولــه کــه بلــه وعــده نــه راکــوې خیــر دی ګــرانــه
لــږ یــې پــه ســترګــو نوشــتــه کــړه بیــا کــه ځــې هــم نــو خیــر

راشــه دلــبره فضلــیار دې ډېــر نهــیلــی ښــکاري
لــږ یــې پــخلا ، لــږ یــې ډاډه کــړه بیــا کــه ځــې هــم نــو خیــر

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

***

تنکي تنکي ګلان په سپېره خاوره کې پرېږدي
دا ولې لارویان دي نیمه لاره کې پرېږدي

منم چې د اساني ورځې ښه مېړنی یار یې
خو دریغه سړی ډېر ژر بیا په ګرانه کې پرېږدي

ای وخته! چې راځي خلک پر ځان باندې رامات کړي
چې ځې نو زنځیرونه یې په غاړه کې پرېږدي

ښکاري چې کله ښکار وکړي نو ځان سره یې یوسي
خو ته بیا سوري زړونه لویه لاره کې پرېږدي

راځي خو په نامه د پسرلي مګر افسوس چې
اغزي بیا د زړګي په دښته شاړه کې پرېږدي

ښکارېږي فضلیاره چې یې زړه دی درخوړین کړی
د خپل ژوندون کیسه چې نیمه ژباړه کې پرېږدي

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

هره شپه راځي په خوب کې په خندا تا راپه یاد کړي
څه ساده او کلیواله شان ښکلا تا راپه یاد کړي

که د ورځې ستا خونخور یاد له رنځور زړه نه بهر کړم
تور مابنام راته بلا شي سپوږمۍ بیا تا راپه یاد کړي

نا آرام زړونه چې واړه د آرام غېږه کې نغاړي
دا زړه سوانده نیمه شپه خو ماته لا تا راپه یاد کړي

منظره یې چې ما ستا په تورو څڼو کې لیدلې
اوس نو هر یو سنځل ګل جلا جلا تا راپه یاد کړي

فضلیار به ستا له یاده ګورستان ته کډه وکړم
خو په ګور کې به بیا هم هره بلا تا راپه یاد کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

زما زړه چې ستا يادو کې ژوند کوي دا يې د ژوند راز
سمندر چې په لمبو کې ژوند کوي دا يې د ژوند راز

ساده نه دي ښې پوهېږي چې د ناز افسون ځيګر خوري
خو پيغلوټې چې نخرو کې ژوند کوي دا يې د ژوند راز

چې ارام له نازه ډک ژوندون پرېږدي په خپله خوښه
ځي مجنون په سرو مېروکې ژوند کوي دا يې دژوند راز

نه هيڅ زور شته پرې نه ظلم،دا د ټول بدن واکمن زړه
چې په خپله پرهرو کې ژوند کوي دا يې د ژوند راز

ټول عالم بېغمه پروت چپه چوپتيا ده په جهان کې
فضليار چې شوګيرو کې ژوند کوي دا يې د ژوند راز

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

چې ګلونه ستا وربل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه
اُمیدونه مې ګوګل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

سپینو ستورو غونډې ټول ستا د نامه سپېڅلي توري
زما د زړه په تاج محل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

پسرلی په ننګرهار کې لنګوټو نه معلومېږي
د نارنج ګلان هر ول کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

زما زړه به په څه حال کړي چې پوځونه د ښکلاوو
ستا د سترګو په مورچل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

تا چې ځان سره څه وېلي فضلیاره په قلاره
هغه ټول دادي غزل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

زړه مې په سترګو دی مين د سينې څنګ نه مني
افغان جانان مې له جنګ سترې دی نور جنګ نه مني

هميش خُمار وي او زنګېږي د خيالونو په تال
د چا په زړه کې چې وي مينه هغه بنګ نه مني

دوی له ټوپك سره بلد دي، صرف ماشه پېژني
لاس يې ببلچې ته نه ورځي ، زړه يې کولنګ نه مني

مين د سوي زړه نغمې بل څه کې نهويني چې
بې د بلبل له فريادونو بل آهنګ نه مني

دغه پرديو رالوی کړي نور خيالونه لري
دا بې فرهنګه فرهنګ څه کوي فرهنګ نه مني

پښتون يې مه بوله چې يو د توري شرنګ پېژني
خوشال خو ستايي د ادم د رباب ترنګ نه مني

خر فضليار ته خو مې ډېر د سره پالنګ وويل
خو په سنګر کې په شوګير روږدی، پالنګ نه مني

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

لمر نور له غرونو پنا کېږي لږ خو راشه کنه
زړه مې نرى نرى خوږېږي لږ خو راشه کنه

د رقيبانو غمازانو هيڅ پروا مه لره
خير چې هر څه اوس راپېښېږي لږ خو راشه کنه

د زړه په تل کې مې پرتې دا ورستې شوې هيلې
ستا په راتلو چې راټوکېږي لږ خو راشه کنه

د ذهن پاڼه مې نور سپينه شي هر څه ترې هېر شي
صرف ستا تصوير پرې انځورېږي لږ خو راشه کنه

هغه تازه زړه مې باور وکړه چې بې له تانه
بس ورځ په ورځې مړاوى کېږي لږ خو راشه کنه

ته چې ترې لاړې فضليار بېچاره ټوله ورځ اوس
په لاره ځان سره غږېږي لږ خو راشه کنه

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يوچاپرليكه

***

كله ځان راڅخه ورك شي كله ورك شمه په ځان كې
كله خاورو كې اوسېږم كله سترګو د جانان كې

زما مينه او ستا كبر د افغان او جاپان غوندې
يو تر اوسه لا رنځېږي ، بل اوسېږي په اسمان كې

ستا غمونه مې په زړه كې واه واه څومره ښه ښكارېږي
لكه تيته چې رمه شي په سرسبزه بيابان كې

ددې وخت دا ناخبره مسلمان چې ترې كړېږي
ددې هرې يوې ستونزې د حل لار ده په قران كې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپینو ستورو غوندې ټول یوه اسمان کې سره اوسي
دا پښتون، تاجك، اُزبك چا کړل پیدا په یو افغان کې

منم دا چې زما مینه دې په زړه کې شته خو دومره
لکه پروت چې کوچنی ګل وي په ساحه دکهکشان کې

مقتدیانو! **فضلیار** غریب یو څه وسواسي شوی
خیر که نن یې د بل چا نامه کړه یاده په اذان کې

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

پیالې دي بې اثره او کنډول دی خدای وهلی
هر څه نه مزه لاړه، جهان ټول دی خدای وهلی

پخوا چالاک شیطان ته هم، صرف یو لغمانی بس و
اوس خدازده څه پرې وشول، لغمان ټول دی خدای وهلی

کونړ نه څه ګیله او نورستان نه څه اُمید دی
چې خپله د وختونو سندربول دی خدای وهلی

پرتوګ له پښو ووتو، نېکر او پطلون راغی
لونګۍ شوله بې قدره او پکول دی خدای وهلی

نور لاړو، د اتڼ له هر میدانه ډېران جوړ شو
اوږدې څڼې بې تابه شوې او ډول دی خدای وهلی

والله چې فضلیاره ملنګۍ کې هم څه نشته
تسپې بې اهمیته شوې، کچکول دی خدای وهلی

لغمان

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

په اداګانو ، سترګکونو ، اشارو ولاړ دی
والله د ښکلو ژوند خو ټول بس پر نخرو ولاړ دی

زما له زړه نه خو دا ستا غمونو جوړ کړ کابل
اوس نو پرې ځکه (سوله ساتی) د پردو ولاړ دی

څو به مو نورو ته وي سترګې د امېد نیولې
کله به وایو چې هېواد مو پر پښو ولاړ دی

هسې چتې ترېنه دا خلك د خوښۍ تمه کړي
د عاشقۍ ژوندون خو ټول پر اندېښنو ولاړ دی

د ننګرهار ګلاب ، زما زړه او انار د کندار
دربواړه ویاړي چې یې رنګ ستا پر لېمو ولاړ دی

شېخه ! چې ولې مونږه تاته چندان ښه نه ښکارو؟
د خدای طاعت لکه چې ټول بس پر تسپو ولاړ دی

ګلمخې! راشه مسافر یار دی خدای بیا راوستو
ورك فضلیار دې د ګودر پر څنډو شنو ولاړ دی

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

بس ټولې سيمې د زړګي مې نور تر خولې ډکې دي
ستا له يادونـــو ددې ښــار واړه کوڅې ډکې دي

چې راځې نه، تصوير دې مه راليږه څه پرې کوم
ستا تصويران خو څه لږ نه دي ترې باغچې ډکې دي

ددغه چم له پيغلو جونو به څوك څه ګيله کړي
چـې يې لـه زرو فسـادونو نه وړې ډکـې دي

خدايه ځنګلونه خو يې وربيل اوس بل څــه وايي
چې لـه الـماسو ددې وران هـېواد درې ډکـې دي

دلـتـه د ورځې هم ډاډه څــوک ګرځېدلای نه شــي
داسې خو نه ده چې له ډاره مو صرف شپې ډکې دي

خندا خو څه کړې اداګانې هم پر خپل ځای پرېږده
والله د مـينې لـه اثره دې ګـيلــې ډکـې دي

يوه خو نه ده، دوه خو نه دي، درې څلور هم نه دي
د فضـلـيار لـه غـزلـونو کــتابچـــې ډکـې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اطرافیان

څه ساده خلک یو چې څوک راته راوګوري لږ
مونږه ورمنده کړو لاسونه ورته دواړه ورکړو

مونږ اطرافیان بس په هر چا کوو د خپلو ګومان
څوک چې راپاځي تالاشۍ ته مونږه غاړه ورکړو

دوی مو په شوارو واسکټونو کې بمان لټوي
مونږ ورته جیب نه موټې کورت راواخلو واړه ورکړو

مونږ ساده خلک په تګۍ او برګۍ نه پوهېږو
چې څوک مو خوښ شي نو بس زړونه په ولاړه ورکړو

د سر په بیه له خپل حق نه تیریدلای نشو
دې ته حاضر یو چې دوستۍ کې ورته دواړه ورکړو

کابل- پولیس اکاډمي

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

کله کله ازاري شي ګـني نور د ژوند قرار يې
عشقه ! څومره بختور يې له يو زړه نه بل ته لاړ يې

کبرجنه ! خلک اخلي غلامان په لوړو بيو
زه چې هسې ستا غلام يم ته له ما څخه بېزار يې

سره شاديان څه په غرور درته راغلي وو وطنه!
خو له تانه خبر نه وو چې پرديو ته انګار يې

هجره! خير اوس خو مې يار يې، راته وايه چې دا ولې؟
د زړګي له غوښو پرته نور له هر څه نه بېزار يې

که پر زړه د فضليار دي بارانونه د غمونو
د نړۍ ډېرو غمو کې د جانان غمه سردار يې

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

که ملامت یم او که نه یم نور توبه جانانه
خیر دی بخښنه درنه غواړمه خفه جانانه

د سمندر زړګي په مینځ کې مې تاوېږي مدام
ستا د یادونو زوروره شان څپه جانانه

ولې له خپل پخواني کور داسې په څنګ تېرېږې؟
کله نا کله خو مې غېږې ته راځه جانانه

باور دې وشه ستا له تګ سره یو ځای ووته
زما له ژونده د خوښیو جنازه جانانه

نور به هغه خبره نه کړم چې ستا خوښه نه وي
نور به د هر کار درنه غواړم اجازه جانانه

باور مې نشي چې دې وشي هیڅ امکان نه لري
د فضلیار پرته له تانه ګوزاره جانانه

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

که راغلي نو دا ستا د سترګو ښکار درته درښیم
پر زړه به مې تر ټولو ستر پرهار درته درښیم

له غره راڅوړند رود به درنه هېر کړي که دې ولید
ددغې ګلالۍ جینۍ رفتار درته درښیم

شربت غوندې یې غړپ که ای د وخت غلام زلمیه!
نور څه درسره ښایي خو بس زار درته درښیم

کم عقل دی چې هر څه ورته وایم نه صبرېږي
دا زړه ، دا په اور سوی سور انګار درته درښیم

عجبه ده ، هر څه یې د دوستۍ په نامه وکړل
وژني ، ورانوي او بمبار درته درښیم

توبه ! دا عزرائیل هم عجیبه غوندې انسان دی
ها پاس خو نه، جانان د فضلیار درته درښیم

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

قتل پسې بیا راوتي دوه غبرګې خونکارې دي
خدایه زړه مې ساته نن یې بیا سترګې خُمارې دي

څنګه تر خوا درشمه او څرنګه دې ښکل کړمه
شا او خوا لښکرې د ښپلتون خوني ولاړې دي

ستا په کشمیر مخ هندوې زلفې پیردارې خو
زما له افغاني غازي نظره سره وراني دي

هیڅ د مینې راز او دعشق ناز پکې ښکارېږي نه
ځار دې شم له سترګو څنګه نن داسې ناکارې دي

خدای خبر چې بیا دغه د زاڼو کتارونه نن
کوم لور ته هجرت کوي پر کومه خوا رواني دي

ته خو نازنینې ځې راځې چې ګوندي غلا یې کړې
پام کوه د زړه مې بدماشانې څوکیدارې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای خبر نور دې لا کوم وخت او زمانو ته پرېښی
دا دومره غټ حساب دې یاره کومو شپو ته پرېښی

تاسو پوهېږئ چې دا خدای پاک ولې غرب نه وهي؟
هغه یې هم افغان پکول او لنګوټو ته پرېښی

ته چې ترې تلې نو خوب دې ولې وور له ځانه سره؟
ماشوم زړګی مې دې جانانه شوګیرو ته پرېښی

ملا ! را اوځه له مسجد نه امامت څه کوې؟
سیاست دې ولې دې مضرو حشرو ته پرېښی

د خلکو زړونه یې پر لاره باندې وکړل ټول
د فضلیار یې د زلفانو زولنو ته پرېښی

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

مینه، خندا، ټوکه، ادا به بیا له کومه کوي
سختو حالاتو کې دعا به بیا له کومه کوي

چې هم دې وژني او هم خوند په کې له ژونده ډېر وي
داسې نظر داسې مسکا به بیا له کومه کوي

غروره! پام کوه چې یار درنه خوابدی نشي
ساه اخیستل د زړه درزا به بیا له کومه کوي

وخته! دا څو ښکلي بې قدره نه کړې پام پرې کوه
داسې پښتو داسې تقوا به بیا له کومه کوي

سپوږمۍ په (لمر) ډېر ظلم مه کوه که مړ شي ګوره
ته به هم خواره شې رڼا به بیا له کومه کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ: درنو صبورجان او غيورجان ته!

***

کندهاري ياران چې کله راپه زړه سي بارا
په هغه دم مې نو زړګی ذره ذره سي بارا

دا ته نو چېرې يې چې نه ښکارېږې وه ظالمه !
هسې نه ژوند مې درپسې ايره سي بارا

ژبه مې ګونګه سي بېخي غزل ويلای نسم
خو چې تا وينم غزلې راشېوه سي بارا

بس ګرده ورځ لکه پايلوچ ايله ګرځېږم
ته څونه ښه يې چې راياد سې ورځ مې ښه سي بارا

که بيا خوابدی سوې نو بيا به دا نړۍ ورانه سي
بيا به مې ګرده سره زړه بس لولپه سي بارا

کندهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

دا پروا نه کړي چې څوک ګېډې ته خواره نه لري
سخته ده دا چې د یار سترګو ته رانجه نه لري

څوک چې ماغزه لري ضرور به هغوی غم هم لري
څوک چې په زړه نه لري غم هغوی ماغزه نه لري

د رقیب حق دی چې خپل ځان د خلکو سیال وګڼي
ځکه چې هیڅ په لمن داغ لکه کارغه نه لري

ښار کې مو کار نشته دی هر سړی اوزګار ګرځیږي
کلي کې نشته دی اوبه ، غر مو غرڅه نه لري

وخت به بې خونده ځنګه نه وي وخت به خود ګډوډ وي
وخت بې غیرته په لمن کې پښتانه نه لري

په فضلیار باندې ملګرو کې ډېر ګران هغه دی
چې هم بریتونه ، هم وېښتان او هم بانه نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

سپین سان مې اوس په تورو ستر‌ګو خور دی که راځې
بس نور مې نو سفر د ګور په لور دی که راځې

دا تاته زما تن چې نه زړګی لري نه روح
وه غمه د جانانه ! ډېر ښه کور دی که راځې

یواځې همدا ته مې د رنځور زړګي ارزو یې
له نورو نعمتونو مې زړه تور دی که راځې

ظاهر وجود مې مه ګوره چې روغ رمټ ښکارېږي
دننه مې زړګي اخیستی اور دی که راځې

ها تا چې کبرجن ګاڼه مغرور دې ورته ویلې
هماغه **فضلیار** درته سرتور دی که راځې

د عامي روغتیا روغتون - جلالکوټ

د فضلیار لومړنۍ غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوې بهرنۍ میلمنې ته!

***

ګوره لومې ، جال او زولنو سره به نه راځې
زلفو تار په تار خورو ورو سره به نه راځې

دا خلک تیارو کې دې بلد سترګې یې برېښ کوي
دې ځای ته د لمر د پلوشو سره به نه راځې

مرګ دې راشي مرګ له دوی نه سل ځله بهتره دی
ژونده ! د بیلتون له تورو شپو سره به نه راځې

سترګې دې په کور کې پربړده بیا راځه زما خواته
دلته دانه تیرو تمانچو سره به نه راځې

بې له بنکلو راشه فضلیار دې هرکلی کوي
پام کوه د مرګ له پرېښتو سره به نه راځې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درنې او پښمنې خور مریم ناصري ته!

***

نهيلي مه شي خوري خپل پت به حتمي ساتي
ځـوانان به وګوري چې څنګه خپلواکـي ساتي

د ملالۍ سکنۍ خويندې نو په څه شوئ تاسې؟
چې سـنګـرونه مو يوائـې اوس زلمـي ساتي

د څو ټيټ سترګـو او پردو په سر دې نشي بدنام
ډېر زلـمـيان شـته دی چې هــوډونه ايوبي ساتي

که تـوپ، ټوپـک، تـوره او ډال ورسـره نه وي ، خير دی
پښـتـانه ښـه دي په کــورو کې تبرګــي ساتي

زمونږ شپونکي اوس رورډي شوي په بېدياوو کې دوی
خپلـو رمـو سـره ضـرور څـو دانې سـپي ساتي

کېدای شي دا ځل دغه چم لکه ميوند وځلـي
د مـلالۍ خـواص چې ځـان کـې (ناصــري) ساتي

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

د ګلاب د ګل غـوټۍ شـولې که څنګـه؟
ایلـه اوس نو د یارۍ شولې که څنګـه؟

پـولادي زړونه پـه یـو نظـر سکاره کـړې
جـادوګره بـنـګالــۍ شــولې که څنګـه؟

دا چې تـل د پېغلــو مخکې یې روانه
سـرلښکـره ابدالــۍ شـولې که څنګـه؟

پـه هـر چـا بـه لکــه واوره وریـدلـې
خـو پـر مـا لکـه ږلې شـولې که څنګـه؟

څنګـه لاس پـر مخ حـیرانه ودرېدلـې؟
پښـېمانه پـه خولګــۍ شولې که څنګـه؟

والله ډېر زيات ځورول دي اوس ياد کړي
نوره لاړي کابلـــۍ شـولې کـه څنګـه؟

ستا دي مستو حرکاتو کړم بې خوده
ټوله جوړه له مستۍ شولې که څنګه؟

فضليار ته اوس غوسه او کنځل نه کړي
ګلې! نوره سکـــنۍ شولې که څنګه؟

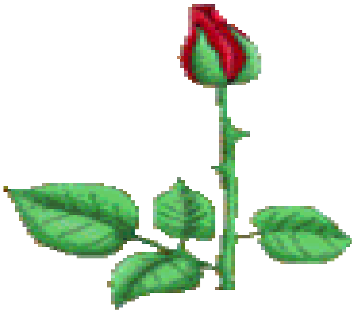

***

ستا د سترګو، د کتلو بلا واخلم
ددې دوه غبرګو قاتلو بلا واخلم

ستا لپاره ستا د واړو غلامانو
د نړۍ د ټولو ښکلو بلا واخلم

برند راوګوري بیا ځان سره مسکۍ شي
ددې درد ، ددې درملو بلا واخلم

زه د ځان او که د ستاسې غوندې یاره
د تک زیړ ، که د سرو ګلو بلا واخلم

ښار دې ورک شي، د خپل کلي د پېغلوټو
د ټیکریو د وربلو بلا واخلم

د ګلانو هر څوک اخلي فضلیاره!
ستا په شانتې د بلبلو بلا واخلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

په عاجزۍ کوم غوښتنه پیره
کوه د زړه مې لږ پوښتنه پیره

روح او جسد مې دا ستا غبرګ مریدان
غواړي له تا سره لیدنه پیره

تک سپین بشر او تکې توري جامې
مه کوه ډېره ټولوژنه پیره

څومره له کوډو او تاثیر ډکه وه
هغه اول ځلې کتنه پیره

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درنه بې لارې شاعــرې مــې نشـي
ښـه يې پـه غــور کړه ثـارنه پـيره

چې هم شي خوږ، هم نازکخيالـه داسې
د تـخـــــيل غـــــوارږم روزنـه پـيره

که دې دا خــواست د فضليار ومـانه
نو ســـل او زر ځلـــه مــننه پـيره

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

زړه، عقل که روح وایه چې کوم نه دی؟
دوی کې ستا په مینه چې مسموم نه دی؟

څوک دی د دوزخ د سرو لمبو لایق؟
چا ایمان راوړی ستا پر نوم نه دی؟

ډاګ دی، قبله نه ښکاري لمونځ څنګه کړم
کور د جانان هم راته معلوم نه دی

زړه مې په هر ست باندې پوهېږي اوس
اوس لکه پخوا غوندې ماشوم نه دی

پرته له تقوا ، پرته له دین څخه
څوک وایي چې ژوند لکه زقوم نه دی

ټول دې اوس ترې په ښاپېرو پورې
وایي دا هلک د انسان زوم نه دی

زړه د فضلیار یې درې ورې کړ
چا ویلې چې غم دې بم اټوم نه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خاطر اپريدي په ليکه

***

د انکار ټکو کې اقرار دې وکړ
ګرانې! دا څه عجيبه کار دې وکړ

دا و نظر او که د غشو باران؟
چې دا زما د زړه پر ښار دې وکړ

تا په نفرت ګوره هيڅ نه وو کړي
خو نن په مينه د زړه ښکار دې وکړ

زه يې ريښتيا کړم در په دره ګلې!
هسې چې تې د ناز ازار دې وکړ

ستوري دې ورکړل خال دې واخیستو ترې
اسمانه! چل زما په یار دې وکړ

هسې هم روڼدی یې زړه ، خیر دی که نن
ان تر سهاره انتظار دې وکړ

اوس (انالحق) څه؟ تا به هلته منم
چې دغه غږ پر سر د دار دې وکړ

واک دې د خولې نور فضلیار ته ورکړ؟
دومره باور او پر ما خوار دې وکړ؟

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

پام زړه! چې دې ژوند لکه ګنډېر نشي
بيا د يو چا ياد درنه چاپېر نشي

کله څوک د يار رضا موندلای شي؟
څو پورې له خپلې رضا تير نشي

هيڅکله فراق ورته ونه وايې
ژوند چې دې سور اور، خواږه ګنډېر نشي

زړه! څه چې دې خوښه وي، کوه يې خو
پام کوه چې رب درڅخه هير نشي

وامې وريدل ودې ويل هجر ته
پام چې فضليار درنه کوشېر نشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

د خپل نامه په خوا کې (ګل) لیکي
زما د نوم سره (بلبل) لیکي

زهرو او شاتو نه جوړ لیک رالیږي
چې یو سلام او یو کنځل لیکي

د وخت قلم د هغه چا پر تندي
چې ډېر وژونکی وي ، اتل لیکي

زه قافیه او ردیف نه پېژنم
د وطن غم پر ما غزل لیکي

زمونږه هر ګاونډی خپل پلان کې
پاس د (چور) لفظ لاندې (کابل) لیکي

توری د (یار) په (فضل) څومره ګران دی
په ځان پسې یې متصل لیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستا د مستۍ او نخرو څه کمی دی
د اباسین د څپو څه کمی دی

څله مې زړه باندې داغونه پوښتې
د یخ پر مخ د خولو څه کمی دی

زما غوښتنې که هر څو ډېرې دي
دا ستا په خوله د پلمو څه کمی دی

وایه د جنګ که د ورانیو وکړم؟
زمونږ د ژوند د کیسو څه کمی دی

دلته یې توپ او ټانګ جوړه غږوي
په دې وطن د نغمو څه کمی دی

صرف ماتول یې زده کوه پیۍ مخې!
تاته د زړه د ښیښو څه کمی دی

د فضلیار بې پروا خیاله! پام کړه
دلته د دار زولنو څه کمی دی

***

زړه ته يې زما چې زولـنې نه کړي
لـنډې لـنډې زلـفې دې اوږدې نه کړي

ولـې هسـې خـون د مـين زړه اخلـې؟
پام کوه چې شونډې دې بيا سرې نه کړي

هسې خو راځي نه تر څو پورې چې
هيلې مې په زړه باندې ورستې نه کړي

زه اوس اموخته يم خوله په زور اخلم
ګوره چې دې ځان بې حوصلې نه کړي

نور مې په مات زړه چې لوبې ونه کړي
هسې نه چې ځان ورباندې پرې نه کړي

غېږ ته د جانان به ور ونه رسې
څو چې فضلياره شپې رڼې نه کړي

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ځنګه به له ما دومره ارزانه ته؟
ستا عِشُق به د سر په بیه مانه ته؟

دا خلک دي مونږ ته دُعاګاني کړي
مونږ که نه وای روس تر هندوستانه ته

کان د زمرودو خپله هم ژړل
کله چې وتو له بدخشانه ته

ولې دي افغانه دومره ژر پرېښود
ستا دُښمن روان و له جهانه ته

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس فضا کې هم افغانان شته که څه؟
څنګـه د باروت بوی لـه بارانه تـه؟

راغلـې خو لـه تللې دې ونه پوښتل
ولې لـه دې خاورې پښـېمانه تـه؟

مخه مــې د (آه) تـا ولــې ونيـوه؟
سـتا لـه لاســـه ان تـر اووم اسـمانه تـه

هــسې دې غـزل د فضليار تـم کــړ
دا خــو تـر حــمـزه او تـر کـاروانـه تـه

د فضليار لومړنۍ غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

قد د صنوبر لري دلبر ربه
حسن لکه لمر لري دلبر ربه

خلک يې بانه بولي خو سترګو کې
سم لکه خنجر لري دلبر ربه

دا چې بې له وېرې ځي راځي دلته
ځان باندې باور لري دلبر ربه

تېر شي له ټټر زړګی سوری کاندې
څومره خوږ نظر لري دلبر ربه

زړه نه دی ، له تکو تورو تيږو نه
جوړ سينه کې غر لري دلبر ربه

داسې نه چې صرف همدا بې رحمه ده
دغه شان ټبر لري دلبر ربه

ورحمېږې ته پر فضليار باندې
زښته ډېر خطر لري دلبر ربه

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

پکې پیدا که د ژوند شور جانانه
جوړ که زما په زړه کې کور جانانه

لږه په شونډو کې مسکۍ غوندې شه
لږ مې زخمي زړه که ټکور جانانه

لرې کړه نوره دنداسه له خولې نه
پر زړه مې مه بلوه اور جانانه

راځه د شرم له هسک غره راټیټ شه
راشه په زړه مې شه راخور جانانه

ځار دې شي زر ښایسته او سل غنمرنګ
له تانه ای زما تک تور جانانه

په یو نظر چې زړه دانه وانه کړې
رب دې اوبه کړه دغه زور جانانه

فضلیار مه وژنه په پخه چاړه
ورپسې راوړه دا ځل لور جانانه

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

کله د ادم د رباب ترنګ شمه
کله د ابدال د تورې شرنګ شمه

کله غلیمان په ماته سر کړمه
کله خپلو وینو باندې رنګ شمه

شا مې د میدان په لورې نه شوله
مخامخ روان شمه غورځنګ شمه

زه د چا اتوم بم ته احتیاج نه یم
ځار د خپل ولس له نام او ننګ شمه

زور دعقیدې مې خدایه کم نه کړې
هسې نه چې هر ډګر کې ړنګ شمه

سرومال مې دواړه له وطنه ځار
خیر که په دې لاره کې ملنګ شمه

وخت د ضرورت کې به ټوپک اخلم
نور به مل د بېل او د کولنګ شمه

زه پښتون زلمی اوس پوهېدلی یم
غواړم چې په پوهه کې هم دنګ شمه

مال او متاع رنګ د ژوندون نه ګڼم
مینه کې چې پړ شم نو بدرنګ شمه

غواړمه ملګرو فضلیار غوندې
ښکلو ته په غاړه کې لونګ شمه

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

شا او خوا زما د ستر ګو اوس رڼه ده
پکې بله چې دا ستا د مخ ډیوه ده

د نړۍ منظرې ټولې مې شوې هېرې
ستا د ستر ګو ښکلې منظره ده

په نخرو د پېغلو ډله کې روانه
دا د سرو کالو جلۍ ښومره ښوره ده

راځه مه ځه یو ساعت کېنه د یار یاده!
سهار لرې دی تر اوسه نیمه شپه ده

د خپل وران کابل ښکلا چې مې لیدلې
د نړۍ له نورو ښکلو مې توبه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د مينې شنې ننترې پرې ولاړې
څه سرسبزه مې د شوخ زړګي دره ده

د کابل شاړ شويه ښاره! زيرى زيرى
ستا د پېغلــو ډلــه بېرته راستنه ده

فضلــيــاره اوس په مينه ښه پوهېږي
خلک هسې درته وايــي چې وړه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

سخت شولو ګوزران، چې دا بـه څنګه شي
نه راځي جانان ، چې دا بـه څنګه شي

زه درتـه پـر ځمکـه انتـــظار کـړمـه
ته شوې د اسمان، چې دا به څنګه شي

لـوټې لـوټې خاورې دې کـړ، وران دې کـړ
زمـا د زړه جـهان، چې دا بـه څنګه شي

خلک د ژوندون پـه خوند مـړېږي نه
مونږ ورته حیران، چې دا به څنګـه شي

بس د مرچو څـټه باندې ناست دي ټول
زوړ دی او که ځوان، چې دا به څنګه شي

ښـه او بـد نه ګـوري فـضلـیار مـني
ستـا هر یـو فرمان، چې دا به څنګه شي

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

پرېږده ستا په سینه خور لکه ټیکری شم
د دې غیرو خلکو سترګو کې اغزی شم

ستا لومړۍ خندا شپېلۍ د اسرافیل وه
یو ځل بیا وخانده شاباس چې ژوندی شم

سپېلنی یم خو د ښکلو وچکالي ده
ربه ! یو ښکلی پیدا کړې چې لوګی شم

لېونی شم په ځنځیر نه سړی کېږم
خو چې یو سوك د یار وخورم نو سړی شم

سل ګیلې او زر غوښتنې مې وي زړه کې
خو چې تاته درنژدې شم نو ګونګی شم

د ماشوم غوندې مې نور غېږ کې وانخلې
راځه ته غېږې ته راشه چې زلمی شم

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

کله هر وخت کله لږ تم درځمه
د وخت له دوده سره سم درځمه

د ګل په وار بورا دی کله منعه؟
ته مې ښکنځه زه به بیا هم درځمه

د سینې لار دې راته خلاصه پرېږده
د زړه کعبې ته په حرم درځمه

ګله ! که شا او خوا دې ټول اغزي شي
زه نیمه شپه سپور په شبنم درځمه

د بې شرمیو پلیتیو نه پاك
لکه پښتو ، لکه زمزم درځمه

چې مې په قدر باندې نه پوهېږې
خیر فضلیاره نور به کم درځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

له هر کار نه یم ویستلی د یار سترګو
په زړګي یمه ویشتلی د یار سترګو

ساده سترګي مي په جنګ کله پوهېږي
هر میدان ترینه ګټلی د یار سترګو

څه دوه ، دري او یا څلور واري خو نه دی
په بار بار یمه رټلی د یار سترګو

نه پوهېږم چي کوم عیب، اخطار او ډاردی
زما سترګو کي لیدلی د یار سترګو

دا چي اوښکي مي له سترګو نه بهېږي
دغه حال رالورولی د یار سترګو

فضلیار ته بل چا هیڅ ویلي نه دي
دا له کلي راشړلی د یار سترګو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ته که د بل شې ژوند به څه شي یاره
ګومان مې نه شي چې دې وشي یاره

پرته له تانه خو سپرلي هم ګوره
خزان خزان سپېره سپېره شي یاره

ژوندکې به داسې وخت هم راشي کله
چې مې د زړه داغونه ښه شي یاره؟

ټول ارمانونه د نهیلي ژوند مې
په څوربدو څوربدو مړه شي یاره

خپله يې نه غواړې که ویې غواړې
کور به ویجاړ د بېلتانه شي یاره

زړه چې مې چا کې صمیمیت وګوري
نو ټول خواص یې د واړه شي یاره

چې فضلیار کله ستا سوچ کې لاړ شي
نو يې خولګی اوبه اوبه شي یاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دالی: خپل مشر تره مولنا محمدادریس (حقاني) ته! چې په
ډېر ترخه وخت کې مې ډېرې خوږې شپې ورسره کړي

***

روح، زړه او جسد مې لوړ په لوړ شول نور
یو یې د اسمان دوه یې د ګور شول نور

تور زما د سترګو ولې نه راځي؟
سپین زما د سترګو پسې تور شول نور

ای د ژوند اسرې! پرته له تانه خو
خوب،خوراك او څښاک راته پیغور شول نور

بس دی فضلیاره په ژوند څه کوې
بخت او تخت دې دواړه رانسکورشول نور

ککړك

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

تا نه ډېر جانانه بل څوک نشته دی
نه پاس په اسمان او نه په ځمکه خوږ

ماته مې چرسي لالی رایاد کاندي
بوی د چرسو لګي پر ما ځکه خوږ

دوی وايي جانان دې نمک نه لري
زړه وايي جانان دی بې نمکه خوږ

وپوښتل یو چا چې پښتانه ولې
نه ګڼې بل هیڅ څه تر ټوپکه خوږ؟

بیا هغه خبر وکړه چې وېل به دې
دا د ظالم زوی دی بې درکه خوږ

یاره فضلیاره فکر نه کوم
بل به نوکوم ځای وي تر (ککړکه) خوږ؟

پاس پچیر

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ارمان ارمان ساتل یې نه پیژني
ښکلي فقط د زړونو وره پیژني

ددې مهال یاران الفت څه کوي
دوی خو فقط پیسه او سره پیژني

زما په زړه کې یې عمرونه تېر کړل
خو ما تر اوسه پورې نه پیژني

زما غریب چې صیب ، جناب نه دی زده
نو رېښتیا څوک به ما په څه پیژني

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

بې له مينې چې ناشوني ده، دې چم کې
بلـه هره ګـناه شــوني ده، دې چم کې

مينه ستا مې په زړه نوې روږدې نه ده
دا بـلا ډېره لـرغـوني ده، دې چم کې

دا د زړه دا مينه ناکه شان مرغۍ مې
له تعجبه غوني غوني ده، دې چم کې

دا چـې وايـي مــينه جــرم دی ګـناه ده
دا وينا بالکل ريښتوني ده، دې چم کې

د الفت د ښاپيرۍ خدايه ته مل شې
ډوبه شوې نور تر ستوني ده، دې چم کې

فضلـياره تـه يــو چــا تـه خــواږه ګــورې
دا خـبر ګوره مرګــوني ده، دې چم کــې

ککړك - سره رود

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

زړه کې مې دواړه روح او وینه لا شته
پکې ستا یاد پکې ستا مینه لا شته

چېرته به زړه شي له دي کلي صبر؟
چې پکې هاغه نازنینه لا شته

بچې د کرکې ننګرهاره وايي
څنګه تر اوسه دلته مینه لا شته؟

راشه په خپل رنګ یې رنګینه کړه نور
د ژوند په پاڼو کې مې سپینه لا شته

یو فضلیار دی چې بې میني ګرځي
که دلته بل څوک هم بدبینه لا شته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوې لانجمنې ښاپيرۍ ته!

***

يـوازې سـتا خـو نـه دي ډيـرې دي يـار
لانجـې بيخي لـه حـد نه تيرې دي يـار

د څـو بدرنګـو او ترخـو لـه لاسـه
خـوږې خـبرې رانه هـيرې دي يار

نيمـه په کـور نيمـه پـه بـند کـې والله
مـياشتې د ژوند مې داسې تيرې دي يار

اوسـنې وخـت کې او ريښتينې مـينه؟
دغـه خـبرې پخـوا تـيرې دي يار

ستا د سـيالـۍ پکې څوک نشـته ګـنې
جـينکـۍ دلـته کې هم ډيرې دي يـار

د زړه لـه غـوښـو مـې تر اوسـه پـورې
سـتـا اداګـانې لا چـاپيـرې دي يـار

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ښه يې سپک لکه د خلي کړه جانانه
رقيبان مې غلي غلي کړه جانانه

دا سپېرو سپېرو وختونو پسې راشه
پسرلي غوندې يې ښکلي کړه جانانه

ستا پيکي ته زما زړه خدای پيدا کړی
سيخکي ترينه راکولي کړه جانانه

خير د زړه له يو څه وينو څخه تېر شه
يوه سمه غزل وليکه جانانه

فضليار د خپلو بدو بخښله غواړي
ترمې اوښکي يې قبولي کړه جانانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالـی: د خوګيانو په لوخې کې د ملك محمد قياس درنې کورنۍ ته، چې پر جلالکوټ د امريکايي بمباريو پر مهال يې ډېرې سټونزې په ورين تندي راسره ګاللې وې.

***

خپلواکي مې د خپل قـام راځخه غواړي
له غلـيم نه انتقــام راځخه غواړي

باغي روح مې د بدن قفس کې تنګ دی
د وحشت پر ضد قيام راځخه غواړي

تنګ غيـرت مې پيغـورونه راکوي تل
هغـه خپل شهيد امـام راځخه غواړي

عجيبه ده چې تقـوا په چا کې نه وي
هغه څنګـه احـترام راځخه غواړي

فضـلـيـاره مقـتول زړه سره څه وکړم
د مسيح د خولې سلام راځخه غواړي

لنډۍ-خوګياڼي

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

زخمي دې نه کړي یاره په قسم دی خطرناک
تنکی مخ دې ترې ساته چې شبنم دی خطرناک

یو وخت به مې شي زړه ټوټې ټوټې هوا ته پورته
یو څوک یې مینځ کې پروت لکه د بم دی خطرناک

حیران یم چې دې څنګه دا مغروره دلاسا کړه
ملا صاحب! د ځان په خیر دې دم دی خطرناک

بس ټک پسې بل ټک شي په زړه غبرګ ټکونه راکړي
هر ناز یې په والله لکه لړم دی خطرناک

ویریږم د چا یاد یې ریښې غوڅې نه کړي خدایه
هر وخت د فضلیار زړه ته اړم دی خطرناک

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

نا آرام زړه مې آرام راڅخه غواړي
یاره ستا د شونډو جام راڅخه غواړي

ستا لیدو سره نن ونه لړزېدلو
زړه مې ځکه اوس انعام راڅخه غواړي

یا مرګی او یا جانان، لاسلیک دې وکړه
مینه داسې استعلام راڅخه غواړي

د زړګي مې بله هیڅ غوښتنه نشته
ستا یادونه تل مدام راڅخه غواړي

ژوند مې یوځه، تن مې بل ځه، روح مې نورځه
یـاره! ښـه بـد دې تمـام راځخه غواړي

د ېرځه شته چې خوښ مې نه دي ، خو یې وایم
هغه ټول مې خپل عوام راځخه غواړي

تـه دا زړه ، دا سـتا د زلفـو مـین ګـوره
لېونی په خپلـه دام راځخه غــواړي

یـار بـه څنګه شي؟ دا زړه یـې فضلیـاره!
هر سهار او هر ماښام راځخه غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

بس ډز ته وي تياري دواړو غبرګو کې مرمۍ
جانان همېشه ګرځوي په سترګو کې مرمۍ

يو وخت دلته تېر شوی چې نښتي به وې خدايه
په ونو، انسانانو او په چړګو کې مرمۍ

د ښو او د خوږو تورو پر ځای پکې پرتې وي
په خولو د ځينو ځينو غنمرنګو کې مرمۍ

د وس يې خدايه نه يو په خپل فضل يې کړې شنډې
دا پورته الوتکو ځوانيمرګو کې مرمۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ته چې لاړ شې ستا یادونه نور هم ډېر شي
دا درواغ دي "چې څه تېر شي هغه هېر شي"

که پلو دې کړ ترې لرې ، لمر به خوار کړې
ټول شمسي نظام به ستا له مخ چاپېر شي

پر دې خوار زړه مې هېڅوک بریالي نه شول
چاته ترې د تورغر چاته پنجشېر شي

څه یوه ورځ خو مې نه ده، تل دا حال وي
څو زه لاره ورته نیسم جانان تېر شي

پر کابل د وحشت دور راپه یاد کړي
د یار یاد چې مې له زړه څخه چاپېر شي

دا څو بېته به په خلکو کې ژوندي وي
فضلیار به له یارانو څخه هېر شي

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

بې پوښتنې بې سلامه راغی نېغ څوک
په زړګي مې راداخل شو لکه تېغ څوک

د همدې لپاره خدای مونږ ته راکړې
سر به نه کړي ای وطنه له تا درېغ څوک

خدای مې یار ته هسې سترګې دې ورکړې
لکه ورکړي سپین ښامار ته لاس کې تېغ څوک

فکر نه کړم که جنت کې یې سات تېر شي
چې یو ځل د یار په مینه کې شي دېغ څوک

لکه زه چې یې د زړه وینې ورزبېښم
دې مجلس کې راته ګوري داسې تېغ څوک

فضلیار بیخي له ځانه خبر نه و
خو په زړه کې یې بیا ناست و ابغ و بېغ څوک

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درانه استاد ناګار ته!

***

روسان پر ټوله لاره، کوي خلکو ته کيسې
افغانه! ستا له ډاره، کوي خلکو ته کيسې

پکول که مې نړۍ کې،د مېړانې يو سمبول دی
لونګۍ مې هم چلتاره، کوي خلکو ته کيسې

يو وخت به يو شمېر خلک، په نښتو اوازونو
د غرب په هره لاره، کوي خلکو ته کيسې

که اوس دې هغه تېر وختونه نشته پروا نه کړي
غزلې دې ناګاره کوي خلکو ته کيسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

دا جلۍ مې پاس په بلۍ څو ځلې لیدلې ده
ما خو په خطر کې نړۍ څو ځلې لیدلې ده

دروغ وايي د ځان د سپېڅلتیا په هکله دروغ وايي
(لمر) سره مې وربځ کې (سپوږمۍ) څو ځلې لیدلې ده

مور دې راته غله ښکاره شي ستا سترګي چې ووینم
ما یوه بې سترګو هوسۍ څو ځلې لیدلې ده

خدای خبر چې ولې یې ښېراوې هیڅ قبلیږي نه
رب ته په سجده مې خېرۍ څو ځلې لیدلې ده

پام چې فضلیاره د طالب په نوم منکر نشې
ستا په سر مې سپینه لونګۍ څو ځلې لیدلې ده

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library